Prima instanţă: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (Judecător V.Sîrbu)
Dosarul nr. 3a-1594/25
2-21129335-02-3a-06052025

D E C I Z I E

24 iunie 2026 municipiul Chişinău

Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru

În componenţa:
Preşedintelui completului, judecătorul Sîrbu Victoria
Judecătorii Cașcaval Andrei și Bagrin Lucia
Grefier Jumiga Tamara

examinând în ședință publică, cererea de apel depusă de Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, împotriva hotărîrii Judecătoriei Chișinău sediu Centru din 13 decembrie 2024 în cauza de contencios administrativ intentată de către ÎI „Pagu Nicolae" către Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, terț GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe" cu privire la anularea actelor administrative individuale și obligarea de a emite act administrativ individual favorabil,

A C O N S T A T A T:

Obiectul și temeiurile acțiunii deduse judecății

La 1 septembrie 2021, ÎI „Pagu Nicolae" a depus acțiune în instanța de judecată către Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, terț GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe" cu privire la anularea actelor administrative individuale și obligarea de a emite act administrativ individual favorabil.

În motivarea acțiunii înaintate a indicat că, prin Decizia nr. ***** din 2.08.2021 a Comisiei de examinare a cererilor prealabile din cadrul Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (în continuare AIPA), recepționată la data de 18.08.2021, s-a decis: *s-a respins ca neîntemeiată cererea prealabilă/contestația nr. ***** din 06.07.2021, depusă de către ÎI „Pagu Nicolae"; dosarul de subvenționare nr. ***** s-a transmis Serviciului administrativ pentru arhivare; prezenta decizie și Ordinul nr. 96 din 07.06.2021 cu privire la revocarea parțială a unor acte administrative au putut fi contestate în procedura contenciosului administrativ la Judecătoria Chişinău, sediul Rîşcani, cu sediul în mun. Chişinău, str. Kiev, 3, în termen de 30 zile de la data comunicării.*

A susținut că cu decizia dată nu a fost de acord și a considerat-o ca fiind una nefondată, neîntemeiată și pasibilă de casare.

A menționat că ÎI „Pagu Nicolae” în persoana administratorului Pagu Nicolae a depus la Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (Agenția - AIPA) dosarul de subvenționare nr. *****3, prin care a solicitat sprijin financiar în mărime de 109 750 lei, conform submăsurii 1.3 „Stimularea investițiilor pentru procurarea tehnicii și utilajului agricol convențional” din Regulamentul privind condițiile, ordinea și procedura de acordare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 455/2017 (Regulament).

A susținut că subvenția în mărime de 109 750 lei a fost autorizată spre plată în temeiul procesului-verbal de autorizare a plăților nr. ***** din 03.03.2021, emis de Direcția autorizare plăți, iar prin Ordinul nr. 34 din 4.03.2021, emis de directorul Agenției, solicitantul a fost inclus în Lista beneficiarilor autorizați spre plată.

A menționat că, prin demersul nr. 8 din 12.03.2021, Serviciul antifraudă a informat directorul Agenției că cetățeanul Țurcanu Dumitru a reclamat anumite fraude referitoare la dosarul de subvenționare depus de ÎI „Pagu Nicolae”.

Pentru a nu admite obținerea frauduloasă a mijloacelor financiare, Serviciul antifraudă, a solicitat acordul directorului Agenției ca Direcția finanțe și buget să suspende efectuarea plății subvenției autorizate conform dosarului *****.

Prin scrisoarea nr. 255/06 din 15.03.2021 Agenția a solicitat Trezoreriei Regionale Chișinău să respingă Ordinul de plată nr. ***** din 5.03.2021, în legătură cu suspiciunile de fraudă semnalate de către Serviciul antifraudă.

A mai indicat că, pe data de 19.03.2021, GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe” a depus la agenție o notificare prin care a comunicat că, la 2.04.2019, a încheiat un contract de comodat cu ÎI „Pagu Nicolae”. Acest contract fiind încheiat fictiv pentru a obține subvenții și că a expediat în adresa ÎI „Pagu Nicolae” o declarație de rezoluțiune, or fictivitatea lui urma să fie dovedită în instanța de judecată și nu prin declarație unilaterală.

Mai mult decât atât, ultima nu era datată, astfel era un înscris fără valoare juridică. Astfel, dosarul de subvenționare nr. ***** a fost supus reexaminării de către Serviciul antifraudă prin prisma faptelor noi cunoscute.

În cadrul verificării s-a stabilit că acel contract de comodat, pretins fictiv de către GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe”, era contractul de comodat nr. 1 din 2.04.2019, pe care ÎI „Pagu Nicolae” l-a anexat la dosarul de subvenționare pentru a demonstra că cererea sa era conformă criteriilor de eligibilitate stabilite de Regulament, în special cu pct. 37, care prevedea că, pentru diverse mașini și utilaje agricole, solicitantul trebuia să dețină cel puțin 5 ha teren agricol și tractor cu capacitatea energetică necesară pentru agregatarea acestuia.

De asemenea, conform pct. 38, subpct. 1) din Regulament, pentru obținerea subvenției, solicitantul trebuia să prezinte copia actelor ce atestau dreptul de proprietate sau extrasul din Registrul de evidență a contractelor de arendă a terenului al primăriei.

A susținut că la dosarul de subvenționare ÎI „Pagu Nicolae” a anexat un extras din registrul contractelor de arendă, eliberat de Primăria Ciuciuleni, raionul Hîncești, din care rezulta că

terenul agricol cu nr. cadastral ***** îi era transmis în arendă de către GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe” pe o perioadă de 5 ani.

Deplasându-se la Primăria Ciuciuleni, r. Hîncești, funcționarii Serviciului antifraudă au constatat radierea contractului de comodat nr. 1 din 2.04.2019 din Registrul contractelor de arendă. În acest sens, primarul Gheorghe Grigoraș a prezentat nota informativă nr. 31 din 19.03.2021, în care a explicat că radierea contractului de comodat în cauză a fost efectuată în baza declarației de rezoluțiune a GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe”, fapt inacceptabil în cazul din speță, or rezoluțiunea urma să fie admisă numai pe cale de judecată și nu unilateral.

Se mai menționa în nota informativă că, reieșind din informațiile din baza de date oficială, ÎI „Pagu Nicolae” nu deținea terenuri agricole pe teritoriul s. Ciuciuleni. Mai mult ca atât, specialistul în reglementarea regimului funciar din cadrul primăriei, Ion Belei, a prezentat o explicație conform căreia a recunoscut că, din culpă personală, a eliberat ÎI „Pagu Nicolae” un extras greșit din Registrul contractelor de arendă, din care a rezultat că părțile ar fi încheiat un contract de arendă, dar nu unul de comodat (vezi extrasul din Registrul contractelor de arendă Primăria com. Ciuciuleni, r-l Hîncești din 16.07.2019, anexat la dosar).

A indicat că, prin Actul de constatare nr. 12 din 6.04.2021, Serviciul antifraudă a concluzionat că dosarul de subvenționare nr. ***** depus de ÎI „Pagu Nicolae” era iligibil.

La 19.08.2021 a înregistrat o cerere la AIPA sub nr. ***** prin care a solicitat actul de constatare nr. 12 din 6.04.2021 al serviciului antifraudă, pe care l-a recepționat la data de 20.08.2021.

La 28.05.2021, a fost prezent la sediul Agenției (AIPA) și în cadrul audierilor a obiectat împotriva neexecutării plății subvenției solicitate, deoarece a considerat valabil Contractul de comodat nr. 1 din 2.04.2019 (menționat greșit ca 2.04.2021).

Obiecțiile au fost consemnate în procesul-verbal de audiere din 28.05.2021.

A considerat că circumstanțele descrise supra contraveneau prevederilor de eligibilitate stabilite de pct. 37 și 38, subpct. 1) din Regulament, fiind emis Ordinul nr. 96 din 07.06.2021 prin care procesul-verbal de autorizare a plăților nr. ***** din 3.03.2021, emis de Direcția autorizare plăți și Ordinul nr. 34 din 04.03.2021 privind aprobarea Listei beneficiarilor autorizați spre plată, emis de directorul Agenției au fost revocate în partea ce ține de autorizarea spre plată a dosarului de subvenționare nr. ***** depus de ÎI „Pagu Nicolae” și, respectiv, în partea ce ține de includerea ÎI „Pagu Nicolae” în Lista producătorilor agricoli autorizați spre plată (poziția nr. 3 din anexa la Ordin).

În motivarea emiterii ordinului contestat s-a indicat că la momentul emiterii actelor administrative individuale favorabile privind acordarea subvenției solicitate (procesul-verbal de autorizare a plăților nr. ***** din 3.03.2021, emis de Direcția autorizare plăți și Ordinul nr. 34 din 04.03.2021 privind aprobarea Listei beneficiarilor autorizați spre plată, emis de directorul Agenției), Agenția-AIPA nu cunoștea despre circumstanțele descrise supra, care ar fi dus la respingerea cererii de acordare a mijloacelor financiare sau, după caz, la obligarea beneficiarului să restituie subvenția acordată.

Având în vedere că obligația solicitantului de subvenții consta în deținerea în posesie a cel puțin 5 ha de teren și anexarea la dosar a documentelor prin care se atesta dreptul de posesie asupra terenurilor, atât timp cât în procesul de examinare a dosarului de subvenționare s-a adeverit că ÎI „Pagu Nicolae" nu mai deținea în posesie terenuri agricole (fapt confirmat de Primăria Ciuciuleni), greșit s-a considerat că solicitantul nu mai corespundea criteriilor de eligibilitate stabilite de Regulament încă din momentul radierii contractului din Registrul contractelor de arendă/comodat.

Nefiind de acord cu Ordinul nr. 96 din 7.06.2021, la 6.07.2021 ÎI „Pagu Nicolae" a depus contestația/cerere prealabilă nr. *****.

Cu cele enunțate supra de AIPA nu a fost de acord, considerându-le ca fiind nefondate, ilegale și pasibile de casat.

Astfel, în susținerea cererii prealabile, ÎI „Pagu Nicolae" a indicat că, la 2.04.2019 a încheiat cu GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe" Contractul de comodat nr. 1, pe un termen de 5 ani. Obiectul contractului nr. 1 constituia terenurile agricole cu nr. cadastrale ***** și *****, dar și tehnica agricolă - tractorul „Belarus" 82.1, care, după câteva luni de folosință, a fost sechestrat de angajații băncii, împreună cu colaboratorii poliției din Hîncești, din cauza neonorării obligațiilor creditare de către GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe".

Din acest motiv, în luna mai a anului 2020, ÎI „Pagu Nicolae" a fost nevoit să procure din bani proprii un tractor nou, astfel fiind încălcate prevederile Contractului de Comodat din partea comodantului GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe".

În aceste condiții, contractul de comodat nu era unul fictiv, ci unul perfect legal. Mai mult ca atât, reclamantul în calitate de comodatar a întreținut livada din s. Ciuciuleni, r-nul Hîncești cu nr. cadastrale ***** și *****.

Mai mult decât atât a indicat că, în conformitate cu prevederile pct. 8.1 din Contractul de comodat nr. 1 încheiat la 2.04.2019 între GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe" și ÎI „Pagu Nicolae" - „Prezentul contract poate fi reziliat numai prin acordul ambelor părți, în conformitate cu legislația în vigoare și prevederile stabilite în prezentul contract", or potrivit pct. 8.3 din prezentul contract - „folosirea tehnicii agricole și plantațiilor multianuale date în comodat încetează: - la expirarea termenului indicat în pct. 3.1 al prezentului contract; - în alte cazuri prevăzute de actele normative în vigoare".

A atras atenția că, în astfel de circumstanțe, „Comodantul"- GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe" nu putea rezilia contractul unilateral sub nicio condiție, or potrivit prevederilor pct. 10.4 din contractul menționat supra, în cazul în care rezolvarea eventualelor litigii nu era posibilă pe cale amiabilă, părțile urmau să se adreseze instanțelor judecătorești ale RM, în conformitate cu legislația în vigoare a RM, or potrivit pct. 3.3 din contract se prevedea că doar prin acordul ambelor părți prezentul contract putea să înceteze și înainte de termen, în condițiile prezentului contract, pe cale extrajudiciară.

Astfel, declarația unilaterală de rezoluțiune a comodantului a fost vădit ilegală, or susținerea primului precum că contractul era fictiv putea fi demonstrată numai pe cale judecătorească, de aceea o atare poziție luată de AIPA în temeiul declarării de către Serviciul

Antifraudă că dosarul era iligibil, exclusiv numai în baza notificării depuse de GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe”, era ilegală din start și urma să fie anulat atât Actul de Constatare nr. 12 din 6.04.2021 al Serviciului Antifraudă, Ordinul nr. 96 din 7.06.2021 privind revocarea procesului-verbal de autorizare a plăților nr. ***** din 3.03.2021 a Ordinului nr. 34 din 4.03.2021 cu privire la aprobarea Listei beneficiarilor autorizați spre plată, emis de Directorul AIPA, precum și Decizia nr. ***** din 02.08.2021 prin care a fost respinsă cererea prealabilă din 6.07.2021 nr. *****.

A susținut că AIPA greșit a susținut precum că, în speță, ÎI „Pagu Nicolae” nu ar fi demonstrat că întrunea condițiile de eligibilitate privind deținerea în posesie a cel puțin 5 ha de teren agricol.

Dovada privind deținerea în posesie a terenului, conform pct. 38, subpct. 1) din Regulament, se făcea prin anexarea la dosar a copiei de pe actele ce atestau dreptul de proprietate asupra acestuia sau un extras din Registrul contractelor de arendă.

La dosarul de subvenționare s-a atestat anexarea Contractului de comodat nr. 1 din 2.04.2019 încheiat între ÎI „Pagu Nicolae” și GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe” prin care ultimul a transmis reclamantului în folosință gratuită, pentru o perioadă de 5 ani, livada de prun cu nr. cadastrale ***** și *****.

De asemenea, a fost anexat și extrasul din registrul contractelor de arendă al Primăriei s. Ciuciuleni, r-nul Hîncești, din care rezulta notarea publică a contractului.

Ulterior, însă, între ÎI „Pagu Nicolae” și GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe” s-a iscat un litigiu, ultimul declarând rezoluțiunea Contractului de comodat nr. 1 din 2.04.2019, anexat de copârât la cererea de subvenționare în scopul obținerii suportului financiar. Mai mult ca atât, GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe” a expediat declarația de rezoluțiune în adresa Primăriei s. Ciuciuleni, iar în temeiul acesteia contractul de comodat a fost radiat, acțiune ilegală din partea persoanelor responsabile din Primăria s. Ciuciuleni, fapt confirmat prin nota informativă a primarului s. Ciuciuleni nr. 31 din 19.03.2021.

În cazul dat era o ilegalitate susținerea Agenției (AIPA) precum că GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe” a expediat declarația de rezoluțiune în adresa Primăriei s. Ciuciuleni, iar în temeiul acesteia contractul de comodat a fost radiat, or nu avea dreptul legal ca prima să rezoluționeze contractul de comodat numai în baza unei declarații luate unilateral de pârât fără a rezolva litigiul în instanța de judecată.

În cazul dat s-a enunțat o greșeală privind modul de dare în posesie și folosință a livezii-arendă sau comodat, însă AIPA a evitat să se expună asupra faptului că, indiferent de greșeala modalității transmiterii livezii (arendă sau comodat), specialistul în reglementarea regimului funciar din cadrul primăriei Ion Belei a legalizat înregistrarea Contractului de comodat nr. 1 din 2 aprilie 2019, fapt ce era o acțiune perfect legală, iar explicația lui Belei Ion despre extrasul greșit privind contractul de arendă și nu de comodat nu era altceva decât o distragere de la problema principală și anume - legal a fost exclusă înregistrarea Contractului de Comodat din registrul Primăriei și dacă era legală în genere excluderea Contractului de Comodat din litigiu în

cazul când el nu a fost reziliat conform legislației în vigoare, doar în baza unei declarații unilaterale a copârâtului, un fapt inadmisibil.

Din cele expuse supra, susținerea că urmare a radierii Contractului de comodat nr. 1 din registrul contractelor de arendă al s. Ciuciuleni, acesta nu mai era opozabil față de terți, nu putea fi acceptată, or, odată ce un act juridic era recunoscut ilegal, atunci și actele subsecvente erau recunoscute ilegale, adică în speță dreptul de posesie și folosință al ÎI „Pagu Nicolae" asupra terenurilor se prezuma că era în vigoare.

A menționat că, după încheierea Contractului de Comodat, reclamantul a investit în livadă finanțe enorme pentru a aduce livada în corespundere cu normele în vigoare (stropirea și curățirea pomilor, cultivarea ș.a.), ca mai apoi să fie lipsit și de tractor, care a fost luat de tatăl pârâtului, Țurcanu Gheorghe, cu susținerea poliției, după care a fost nevoit să procure urgent un tractor nou, or potrivit alin. (1) art. 1237 Cod Civil „Comodatarul trebuie să păstreze și să îngrijească bunul cu diligența unui bun proprietar și să-l folosească numai în scopul stabilit în contract sau determinat prin natura bunului", iar conform alin. (1) art. 1238 Cod Civil „Dacă comodatarul nu-și îndeplinește obligațiile stipulate la art. 1235, comodantul poate cere imediat restituirea bunului și reparația prejudiciului cauzat", or, onorarea acestei obligații avea o importanță semnificativă în primul rând pentru însuși comodatar, deoarece obiectul comodantului putea fi folosit după destinație doar dacă era permanent în stare cuvenită, iar careva nereguli din partea sa nu au fost depistate.

A accentuat că urma să fie apreciată critic și susținerea din Ordinul 96 din 7.06.2021 privind revocarea procesului-verbal de autorizare a plăților nr. ***** din 3.03.2021 și a Ordinului nr. 34 din 4.03.2021 cu privire la aprobarea Listei beneficiarilor autorizați spre plată, emis de Directorul AIPA, precum că odată ce au fost revocate unele acte administrative ÎI „Pagu Nicolae" nu mai întrunea criteriile de eligibilitate stabilite de pct. 37 și 38, subpct. 1) din Regulament, or aceste concluzii erau total greșite, iar odată ce un act administrativ era recunoscut ilegal și nefondat, atunci și actele subsecvente urmau să fie recunoscute ilegale, neîntemeiate și pasibile de casat.

A solicitat partea reclamantă ÎI „Pagu Nicolae":

-recunoașterea nulității declarației de reziliere a contractului de comodat nr. 1 din 02.04.2019, încheiat între GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe" și ÎI „Pagu Nicolae", care nu era datat, astfel el neputând fi recunoscut valabil din start, cu menținerea Contractului de comodat nr. 1 din 2.04.2019 ca unul legal și întemeiat;

-anularea Actului de constatare nr. 12 din 06.04.2021, privind stoparea autorizării sumei către solicitantul ÎI „Pagu Nicolae";

-anularea Ordinului nr. 96 din 17.06.2021 cu privire la revocarea parțială a unor acte administrative;

-casarea Deciziei nr. ***** din 02.08.2021 a Comisiei de examinare a cererilor prealabile din cadrul Agenției de Intervenție pentru Agricultură;

-menținerea procesului-verbal de autorizare a plăților nr. ***** din 03.03.2021 și a Ordinului nr. 34 din 04.03.2021 cu privire la aprobarea Listei beneficiarilor autorizați spre plată, emis de Directorul AIPA.

La 1.10.2021, din partea reclamantului a fost depusă o cerere prin care și-a concretizat pretențiile formulate în cererea de chemare în judecată și ***a modificat statutul copârâtului GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe" înregistrat cu numărul ***** la 12.08.2013, c/f *****, com. Ciuciuleni, r-nul Hîncești, în persoana directorului Țurcanu Dumitru, fiind atras în proces în calitate de persoană terță***, or, potrivit prevederilor art. 204 Cod Administrativ, „Părți în procedura de contencios administrativ pot fi persoanele fizice sau juridice și autoritățile publice în sensul art. 7", iar conform prevederilor alin. (1) art. 205 CA „La examinarea acțiunii în contencios administrativ, instanța de judecată poate atrage în proces, din oficiu sau la cerere, persoane ale căror drepturi sânt afectate de litigiul în cauză".

Totodată, în conformitate cu prevederile lit. b) alin. (2) al aceluiași articol, „Dacă un terț participă la raportul juridic litigios în așa fel încât hotărârea instanței de judecată ar interveni direct în drepturile lui, atunci această persoană terță trebuie atrasă în proces. Această prevedere se aplică, în special, când o persoană contestă act administrativ individual defavorabil emis la cererea unui terț sau cere constatarea nulității acestuia", or în cazul din speță anume persoana terță - administratorul GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe", în persoana lui Țurcanu Dumitru, s-a adresat cu o notificare la Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură unde a declarat precum că Contractul de comodat din 2.04.2019 era fictiv și reziliindu-l unilateral, pe cale extrajudiciară, notificare care a fost admisă de AIPA, emițându-i-se astfel un act administrativ defavorabil și anulându-i-se subvenția.

A menționat că s-a exclus cerința formulată de reclamant în pct. 2 al pretențiilor din cererea de chemare în judecată, ce ține de „Recunoașterea nulității declarației de reziliere Contractului de comodat nr. 1 din 2.04.2019, încheiat între GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe" și ÎI „Pagu Nicolae", care nu este datat, astfel el nici nu poate fi recunoscut valabil din start, cu menținerea Contractului de comodat nr. 1 din 02.04.2019, ca unul ilegal și întemeiat" și s-a completat cu pretenția după cum urmează: „***Să fie anulate actele administrativ individuale defavorabile indicate în pct. 3,4,5 din pretențiile cererii de chemare în judecată și obligarea AIPA să mențină procesul verbal de autorizare a plăților și Ordinul cu privire la aprobarea Listei beneficiarilor autorizați spre plată, menționate în pct. 6 din pretențiile cererii de chemare în judecată".***

Soluția instanței de fond

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 13 decembrie 2024, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de ÎI „Pagu Nicolae" către Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, terț GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe" cu privire la anularea actelor administrative individuale și obligarea de a emite act administrativ individual favorabil.

S-a anulat actul de constatare nr. 12 din 06.04.2021 privind stoparea autorizării sumei către solicitanţul ÎI „Pagu Nicolae"; ordinul nr. 96 din 17.06.2021 cu privire la revocarea parţială a

unor acte administrative; decizia nr. ***** din 02.08.2021 al Comisiei de examinare a cererilor prealabile din cadrul Agenţiei de Intervenţie pentru Agricultură.

S-a obligat Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură în condițiile legii să emită act adminitrativ individual favorabil prin care să mențină procesul-verbal de autorizare a plăţilor nr. ***** din 03.03.2021 şi a ordinului nr. 34 din 04.03.2021 cu privire la aprobarea Listei beneficiarilor autorizaţi spre plată în partea ÎI „Pagu Nicolae”.

Calea de atac exercitată:

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 13 decembrie 2024, Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură a declarat apel, solicitând casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 13 decembrie 2024, cu emiterea unei noi hotărâri privind respingere a acțiunii depuse de ÎI „Pagu Nicolae”.

La 18 martie 2025, Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură a prezentat instanței de apel motivarea apelului (f. d. 34 - 36).

În motivarea cerinței de casare integrală a hotărârii primei instanțe, autoritatea publică a relatat că instanța de fond a soluționat litigiul pronunțându-se pe marginea unor chestiuni care nu erau de competența sa și care nu constituiau obiect al prezentei acțiuni în contencios administrativ.

Astfel, prin cererea de chemare în judecată, ÎI „Pagu Nicolae” a solicitat recunoașterea nulității declarației de reziliere a Contractului de comodat nr. 1 din 2.04.2019, încheiat între GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe” și ÎI „Pagu Nicolae”.

Deși nu s-a pronunțat asupra nulității declarației de rezoluțiune în dispozitivul hotărârii, instanța de judecată totuși, în partea motivatoare, a statuat că este perfect valabil Contractul de comodat nr. 1 din 2.04.2019, iar declarația de rezoluțiune este ilegală, utilizând acest fapt pentru a argumenta poziția sa privind ilegalitatea actului administrativ individual defavorabil contestat – Ordinul nr. 96 din 17.06.2021 cu privire la revocarea parțială a unor acte administrative.

Apelantul a atras atenția că, în conformitate cu art. 3 din Codul administrativ, legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de înfăptuire a activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia.

Prin prisma normei legale invocate a fost cert că declarația de rezoluțiune a Contractului de comodat nr. 1 din 2.04.2019, făcută de GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe”, nu a constituit obiect al procedurii administrative desfășurate de Agenție pe marginea cererii de subvenționare depuse de ÎI „Pagu Nicolae” și, respectiv, nu a putut constitui obiect al acțiunii în contencios administrativ.

Apelantul a considerat că pretenția cu privire la nulitatea declarației de rezoluțiune trebuia să fie înaintată de intimat în cadrul unei acțiuni civile în instanța de drept comun. Nefiind o emanație a activității administrative desfășurate pe marginea cererii de subvenționare, ÎI „Pagu Nicolae” nu a putut pretinde că prin declarația de rezoluțiune Agenția i-a încălcat un drept în sensul Codului administrativ.

În asemenea circumstanțe, capătul de cerere privind recunoașterea nulității declarației de rezoluțiune urma a fi declarat inadmisibil în temeiul art. 208 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ, care prevedea că acțiunea în contencios administrativ se declara inadmisibilă în special când reclamantul nu putea revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art.17.

Sau, instanța de judecată urma să separe pretențiile de drept civil și să-și decline competența în conformitate cu art. 201 alin. (2) și art. 199 alin. (2) din Codul administrativ.

În speță, însă, instanța de judecată s-a expus ea însăși pe marginea ilegalității declarației de rezoluțiune și legalității Contractului de comodat nr. 1 din 2.04.2019, preluând nejustificat atribuțiile instanței de drept comun competente.

Al doilea aspect asupra căruia s-a pronunțat instanța de judecată, depășindu-și competența, s-a referit la decizia Primăriei satului Ciuciuleni, raionul Hâncești, privind radierea Contractului de comodat nr. 1 din 2.04.2019 din Registrul contractelor de arendă.

Întâi de toate, s-a atras atenția că decizia de radiere a constituit în sine un act administrativ individual defavorabil intimatului, care s-a bucurat de prezumția legalității. Prin urmare, dacă ÎI „Pagu Nicolae" a avut careva pretenții cu privire la legalitatea deciziei de radiere, urma să o conteste cu cerere prealabilă și, eventual, cu acțiune în contencios administrativ.

În speță, decizia de radiere nu a fost contestată, fapt ce a permis să se afirme că, până la proba contrară, radierea a fost efectuată în mod legal. Mai mult ca atât, în cazul în care s-ar fi ajuns în situația unui litigiu de contencios administrativ aferent deciziei de radiere, competența privind examinarea și soluționarea litigiului ar fi aparținut Judecătoriei Hâncești, dar nu Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Conform pct. 38 subpct. 1) din Regulamentul privind condițiile, ordinea și procedura de acordare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 455/2017 (Regulament), solicitantul a fost obligat să anexeze la cerere copia actelor ce atestau dreptul de proprietate sau extrasul din Registrul de evidență a contractelor de arendă a terenului al primăriei.

Astfel, pentru ca solicitantul să fie eligibil pentru subvenționare, acesta trebuia să demonstreze că deținea terenuri agricole, fie în proprietate, fie în posesie și folosință. Cel din urmă caz se proba prin extrasul din Registrul de evidență a contractelor de arendă deținut de primărie. Respectiv, lipsa înscrierilor corespunzătoare în Registrul de evidență al contractelor de arendă al Primăriei satului Ciuciuleni, indiferent de faptul că radierea a fost efectuată legal sau ilegal, nu a putut duce la achitarea subvenției în beneficiul ÎI „Pagu Nicolae", or, până la proba contrară, decizia de radiere era executorie și valabilă prin prisma art. 139 și 171 din Codul administrativ – legalitatea fiind prezumată.

Mai mult ca atât, obiect al prezentei acțiuni în contencios administrativ a fost actul administrativ individual defavorabil emis de Agenție, dar nu actul administrativ individual defavorabil emis de Primăria satului Ciuciuleni.

Desființând legalitatea actului administrativ de radiere a Contractului de comodat nr. 1 din 2.04.2019 din Registrul contractelor de arendă, instanța de judecată a depășit limitele prezentei acțiuni, dar și competența sa.

Reieșind din cele menționate supra, a fost evident că instanța de judecată nu putea să pună la baza deciziei sale circumstanțe de fapt care nu fuseseră examinate și probate într-un proces de judecată civil, separat, dintre ÎI „Pagu Nicolae" și GȚ „Țurcanu Dumitru", în care s-ar fi examinat legalitatea declarației de rezoluțiune, și într-un proces de contencios administrativ, separat, dintre ÎI „Pagu Nicolae" și Primăria satului Ciuciuleni, în care s-ar fi examinat legalitatea deciziei de radiere a Contractului de comodat nr. 1 din 2.04.2019 din Registrul contractelor de arendă.

Prin urmare, atât timp cât decizia de radiere a Contractului de comodat nr. 1 din 2.04.2019 din Registrul contractelor de arendă a fost valabilă și executorie, ÎI „Pagu Nicolae" nu a întrunit criteriul de eligibilitate prevăzut de pct. 38 subpct. 1) din Regulament, iar Ordinul nr. 96 din 17.06.2021 cu privire la revocarea parțială a unor acte administrative a fost legal.

Verificarea admisibilității apelului

Invocând dezacordul cu hotărârea instanței de fond, la 13 decembrie 2024, Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură a declarat apel asupra hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 13 decembrie 2024.

În conformitate cu prevederile art.232 alin.(1) Cod administrativ, apelul se depune la instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată în termen de 30 de zile de la pronunţarea dispozitivului hotărârii, dacă legea nu stabileşte un termen mai mic. Instanţa de judecată care a emis hotărîrea contestată transmite neîntârziat apelul împreună cu dosarul judiciar, după motivarea hotărârii, instanţei de apel.

Potrivit art. 232 alin. (2) Cod administrativ, motivarea apelului se prezintă la instanţa de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanţa de judecată care a emis hotărârea contestată.

În speță, hotărârea motivată a fost notificată părții apelante la 6 martie 2025 (f. d. 26), iar cererea de apel desfășurată a fost depusă la 18 martie 2025 (f.d. 34-37), cu respectarea prevederilor art. 232 alin. (2) Cod administrativ.

În astfel de circumstanțe, în temeiul reglementărilor prevăzute la art. 232-233, 236 și 241 din Codul administrativ, Completul specializat în materie de contencios administrativ concluzionează despre întrunirea condițiilor de admisibilitate a cererii de apel în cauză, motiv din care se purcede la examinarea apelului în fond.

Poziția intimatului pe marginea apelului

La 5 iunie 2026, avocatul Gandrabur Valeriu, acționând în interesele ÎI „Pagu Nicolae", a depus referința asupra cererii de apel și a comunicat că instanța de fond a reținut în mod corect respectarea normelor de competență și a analizat exhaustiv starea de fapt.

Partea intimată a remarcat că AIPA a stopat în mod eronat autorizarea plății subvenției în mărime de 109 750 lei prin Actul de constatare nr. 12 din 6.04.2021 și că ulterior, prin Ordinul din 7.06.2021 și Decizia din 2.08.2021, a dispus revocarea parțială a actelor administrative favorabile, bazându-se pe o reinterpretare greșită a circumstanțelor.

Intimatul a susținut că aceste măsuri ale autorității s-au fundamentat exclusiv pe alegațiile neîntemeiate ale GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe" privind o pretinsă fictivitate a contractului și pe o notă informativă emisă de Primăria Ciuciuleni.

De asemenea, intimatul a subliniat că Contractul de comodat nr. 1 din 2.04.2019 a fost încheiat în mod perfect legal pe un termen de 5 ani, oferindu-i un drept real de folosință asupra terenurilor agricole și tehnicii respective.

A explicat că declarația unilaterală de rezoluțiune emisă de comodant a fost vădit ilegală și lipsită de efecte juridice, deoarece încetarea contractului nu se putea produce extrajudiciar, fără acordul ambelor părți sau fără o hotărâre judecătorească definitivă.

De asemenea, a precizat că eventualele erori materiale din extrasul eliberat de primărie au survenit din culpa exclusivă a specialistului funciar și nu au fost de natură să afecteze substanța raportului juridic.

Mai mult, intimatul a remarcat că nota informativă și radierea unilaterală din registrul primăriei nu puteau anula retroactiv dreptul de folosință valabil deținut la momentul depunerii dosarului de subvenționare și că au fost îndeplinite toate criteriile de eligibilitate prevăzute de punctele 37 și 38 din Regulamentul aprobat prin HG nr. 455/2017, fapt confirmat inițial chiar de către Direcția Autorizare Plăți.

În concluzie, intimatul a susținut că argumentele apelantului au fost pe deplin spulberate de prima instanță, iar revocarea subvenției s-a făcut cu încălcarea cadrului normativ, motiv pentru care apelul AIPA este complet neîntemeiat.

Argumentele părților în cadrul judecării apelului

În cadrul ședinței de judecată din instanța de apel, reprezentantul Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, având calitatea de apelant, nu s-a prezentat, citația fiind respectată.

De asemenea, citarea a fost respectată în privința terțului GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe", prin intermediul avocatului Macar Alexandru, însă în cadrul ședinței participanții nu s-au prezentat.

Reprezentantul intimatului ÎI „Pagu Nicolae", avocatul Gandrabur Valeriu și Pagu Nicolae, au susținut că hotărârea primei instanțe este legală, motivată și corespunde normelor de motivare, astfel au solicitat respingerea cererii de apel.

Aprecierea instanței de apel:

Audiind explicațiile părții intimate, studiind materialele dosarului şi înscrisurile administrate, verificând argumentele expuse în cererea de apel, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Centru conchide că apelul declarat de Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură este întemeiat, motiv din care

urmează a fi admis cu casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 13 decembrie 2024, din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art. 195 Cod administrativ, procedura acţiunii în contenciosul administrativ se desfăşoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepţia art.169-171.

Potrivit dispoziţiilor art. 219 alin. (1), (3) Cod administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile, nefiind legată nici de declarațiile făcute, nici de cererile de solicitare a probelor înaintate de participanți. Instanța de judecată nu are dreptul să depășească limitele pretențiilor din acțiune, însă, totodată, nu este legată de textul cererilor formulate de participanții la proces.

În conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. c) Cod administrativ, examinând cererea de apel, instanţa de apel adoptă una dintre următoarele decizii- casează integral hotărîrea primei instanțe și emite o nouă decizie.

Potrivit dispozițiilor art. 386 alin. (1) Cod de procedură civilă, hotărârea primei instanţe se casează sau se modifică de instanţa de apel dacă:

a) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei nu au fost constatate şi elucidate pe deplin;

b) circumstanţele importante pentru soluţionarea cauzei, pe care prima instanţă le consideră constatate, nu au fost dovedite cu probe veridice şi suficiente;

c) concluziile primei instanţe, expuse în hotărîre, sînt în contradicţie cu circumstanţele cauzei;

d) normele de drept material sau normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat.

Conform art. 239 Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală şi întemeiată. Instanţa îşi întemeiază hotărârea numai pe circumstanţele constatate nemijlocit de instanţă şi pe probele cercetate în şedinţă de judecată.

În temeiul art. 240 alin. (1) Cod de procedură civilă, la deliberarea hotărîrii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării cauzei şi admisibilitatea acţiunii.

Hotărârea este întemeiată, dacă în ea sunt expuse toate circumstanţele care au importanţă la soluţionarea cauzei şi care au fost verificate în şedinţa de judecată multilateral, complet, fiind elucidate probele privind circumstanţele constatate ale cauzei.

Prevederile legale enunţate impun în mod expres, obligația instanţei de apel să verifice circumstanţele şi raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanţe, precum şi cele care nu au fost stabilite şi este obligată să verifice legalitatea hotărârii în întregul ei şi să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Conform practicii CEDO instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil pornind de la aprecierea rolului determinant al concluziilor sale, are obligaţia să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze doar la însuşirea motivelor

și concluziilor date de instanţa inferioară. (Hirro Balani c. Spaniei, nr.18064/91 din 09.12.1994 §27; Georgiadis v. Greciei nr.21522/93 din 29.05.1997 §43).

Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru, analizând legalitatea hotărârii pronunţate în raport cu prevederile art. 225 Cod administrativ; art. 239-241 Cod de procedură civilă, concluzionează că hotărârea instanţei de fond este adoptată cu aprecierea eronată a normelor materiale în coroborare cu circumstanţele faptice ale cauzei, motiv din care urmează a fi casată, cu emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii înaintate de ÎI „Pagu Nicolae", ca fiind neîntemeiată.

Admisibilitatea acțiunii:

Potrivit art. 20 și art. 189 alin. (1) din Codul administrativ, orice persoană poate înainta o acțiune în contencios administrativ, dacă revendică încălcarea prin activitatea administrativă a unei autorități publice a unui drept legitim sau a unei libertăți stabilită prin lege. Cu privire la acțiunea în contencios administrativ decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform Codului administrativ.

În acord cu dispozițiile art. 5 din Codul administrativ, activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.

Conform art. 10 alin. (1) din Codul administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin naşterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

În temeiul art. 11 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ prevede că, actul administrativ individual defavorabil este actul care impune destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat.

Astfel, materialele cauzei și ale dosarului administrativ atestă că la 7 iunie 2021, a fost emis Ordinul nr.96 cu privire la revocarea parţială a unor acte administrative și anume în partea ce privește procesul-verbal de autorizare a plăților nr. ***** din 03.03.2021, prin care ÎI „Pagu Nicolae" a fost confirmat ca beneficiar eligibil pentru subvenția solicitată, de asemenea Ordinul nr. 34 din 4 martie 2021, prin care s-a aprobat Lista beneficiarilor autorizați spre plată, incluzând solicitantul în poziția nr. 3 din anexa la acest ordin.

La 6 iulie 2021, ÎI „Pagu Nicolae", a înregistrat contestația/cererea prealabilă cu nr.*****, la sediul Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură.

Iar, prin decizia comisiei de examinare a cererilor prealabile din cadrul Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură nr.***** din 2 august 2021, cererea prealabilă a fost respinsă.

Conform art. 17 din Codul administrativ, prevede că, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Conform art. 39 din Codul administrativ, controlul judecătoresc al activității administrative este garantat şi nu poate fi îngrădit. Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art.17 sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanţei de judecată competente.

În sensul enunțat, art. 209 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ prevede că, acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă.

Completul judiciar atestă că, ÎI „Pagu Nicolae" este subiect de sesizare a instanței de contencios administrativ, a respectat procedura prealabilă, a depus acțiunea în termen, iar acțiunea depusă nu este exceptată de la controlul judiciar, prin urmare, motive de inadmisibilitate a acțiunii în conformitate cu prevederile art. 207 alin. (2) din Codul administrativ, la caz nu sunt, din care motive, acțiunea este admisibilă și pe cale de consecință se va purcede la examinarea pe fond a acesteia.

Referitor la temeinicia acțiunii:

Examinând materialele cauzei prin prisma motivelor invocate în cererea de apel, a argumentelor expuse de participanții la proces și a normelor de drept incidente raportului juridic litigios, Completul specializat în examinarea cauzelor de contencios administrativ al Curții de Apel Centru consideră întemeiat apelul declarat de Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură și constată că hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 13 decembrie 2024, a fost pronunțată cu aplicarea eronată a normelor de drept material și cu aprecierea incompletă a circumstanțelor relevante cauzei.

Din actele dosarului rezultă că la 2 aprilie 2019, ÎI „Pagu Nicolae" și GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe" au încheiat un contract de comodat, înregistrat la Primăria satului Ciuciuleni sub nr. 71, având ca obiect o livadă de pruni cu numerele cadastrale ***** și *****, cu o suprafață de 16,4485 ha, precum și tehnică agricolă, pe un termen de 5 ani.

Ulterior, ÎI „Pagu Nicolae" a depus la Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură dosarul de subvenționare nr. *****, solicitând sprijin financiar în mărime de 109 750 lei pentru achiziționarea de tehnică agricolă, iar drept dovadă a deținerii terenului a anexat extrasul din registrul contractelor de arendă eliberat de primărie.

Deși subvenția a fost inițial autorizată spre plată prin procesul-verbal nr. ***** din 03.03.2021 și inclusă în listă prin Ordinul nr. 34 din 04.03.2021, plata a fost suspendată după ce Serviciul antifraudă a fost informat despre existența unor suspiciuni de fraudă și litigii.

Astfel, GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe" a depus o notificare la AIPA prin care a comunicat că respectivul contract de comodat fusese încheiat în mod fictiv și a înaintat o declarație de rezoluțiune unilaterală, motivând că intimatul i-ar fi înstrăinat roada anului 2019 fără acord și i-ar fi cauzat prejudicii.

În urma verificărilor, Primăria satului Ciuciuleni a confirmat radierea contractului din registrul său în baza declarației de rezoluțiune a comodantului și a menționat că ÎI „Pagu

Nicolae” nu mai deținea terenuri agricole înregistrate pe teritoriul localității, constatându-se totodată că specialistul funciar al primăriei eliberase anterior un extras eronat care menționa calități de arendator și arendaș.

Având în vedere că solicitantul nu mai îndeplinea condiția obligatorie de deținere legală a terenului de cel puțin 5 ha cerută de Regulament, AIPA a emis Actul de constatare nr. 12 din 6 aprilie 2021, a revocat parțial actele favorabile anterioare prin Ordinul nr. 96 din 7 iunie 2021 și a respins cererea prealabilă prin Decizia nr. ***** din 2 august 2021.

În urma examinării minuțioase a materialelor și actelor administrate în cadrul dosarului, Colegiul judiciar consideră că, pentru justa soluționare a litigiului dedus judecății, se impune aplicarea coroborată a cadrului normativ special care reglementează atât competențele autorității publice, cât și condițiile materiale de eligibilitate pentru acordarea sprijinului financiar în sectorul agricol.

Astfel, instanța de apel reține ca fiind pe deplin incidente și aplicabile următoarele acte normative și dispoziții legale.

Potrivit ***Hotărârii Guvernului nr. 20 din 18 ianuarie2019 cu privire la reorganizarea Instituției publice „Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură”***, Agenţia are misiunea de a susține financiar producătorii agricoli și comunitățile locale în vederea dezvoltării sectorului agroindustrial și mediului rural.

Agenţia realizează funcția de implementare a politicii de subvenționare și de intervenție a statului în sectorul agroindustrial și în mediul rural în următoarele domenii de activitate:

1) stimularea investiţiilor în exploataţiile agricole;

2) stimularea investiţiilor în prelucrarea şi comercializarea produselor agricole;

3) stimularea investițiilor în infrastructura fizică și în cea a serviciilor din mediul rural;

4) acordarea plăților directe.

În corespundere cu ***pct.8*** al actului precitat, Agenția are următoarele atribuţii:

1) asigură gestionarea Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, precum și a altor fonduri destinate susținerii și dezvoltării mediului rural;

2) examinează cererile de acordare a subvențiilor, însoțite de documentele necesare, depuse de către solicitanţi, precum şi stabilește eligibilitatea acestora de a beneficia de sprijin financiar din partea statului;

3) autorizează, execută și verifică subvențiile/plățile directe alocate din resursele Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural, precum și din alte surse de susținere financiară;

4) efectuează verificări pe teren ale obiectelor investițiilor pentru a stabili eligibilitatea acestora;

5) monitorizează respectarea criteriilor de eligibilitate şi a condiţiilor de acordare a subvenţiilor și altor forme de susținere financiară de către beneficiari după efectuarea plăţilor;

6) întreprinde măsuri privind recuperarea subvențiilor la bugetul de stat;

7) publică lunar pe pagina sa web oficială informaţia completă de interes public privind gestionarea mijloacelor alocate din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural;

8) ţine evidența contabilă a tuturor plăților efectuate în favoarea beneficiarilor, prin intermediul unui sistem informațional, și, în caz de necesitate, elaborează rezumate periodice ale cheltuielilor;

9) organizează activități de informare despre procedurile de subvenționare, inclusiv prin acordarea consultărilor;

10) promovează proiectele finanţate din Fondul național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural;

11) elaborează manuale de proceduri pentru fiecare măsură de sprijin;

12) asigură administrarea Sistemului informațional integrat agricol și altor sisteme informaționale și baze de date necesare activității sale;

13) gestionează Lista de interdicţie a producătorilor agricoli;

14) participă la adaptarea cadrului normativ în domeniul subvenţionării agricole la practicile Uniunii Europene;

15) conlucrează cu instituțiile similare din cadrul altor state, negociază cu acestea acorduri bilaterale de colaborare, schimb de experienţă şi informaţii de specialitate.

De asemenea, Hotărârea Guvernului, stabilește la ***pct.9*** drepturile Agenției, și la caz instanța consideră necesar a specifică sbct.13, potrivit căruia ***Agenția are dreptul să solicite beneficiarilor sau solicitanților de subvenții accesul liber la obiectele investițiilor și documentația necesară, pentru a stabili eligibilitatea acestora.***

Aplicabilă speței este ***Hotărârea Guvernului nr. 455 din 21 iunie 2017 privind aprobarea Regulamentului privind condițiile, ordinea și procedura de acordare a mijloacelor Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural.***

În speța analizată, referirea vizează în mod special condițiile de eligibilitate, prevăzute la ***pct.7***, succedat de subpuncte ce impun cerințe precum:

Deținerea legală a bunurilor imobile (terenuri) în proprietate, posesie sau folosință (inclusiv prin contracte de arendă sau comodat înregistrate conform legii, pe un termen minim cerut, de exemplu de cel puțin 3 ani).

Calitatea de proprietar al bunurilor mobile care constituie obiectul investiției (cum ar fi tehnica sau utilajul agricol).

Respectarea altor condiții generale de eligibilitate (de exemplu, lipsa restanțelor față de bugetul public național sau lipsa unor interdicții/proceduri de insolvabilitate, după caz).

Nu mai puțin importantă este reglementarea indicată la ***pct.37***, conform căreia solicitanţii de subvenţii care au procurat combine/tractoare începînd cu anul precedent celui de subvenționare vor beneficia de subvenţie după capacitatea motorului (cai putere) raportată la suprafaţa terenului arabil deţinut în condiţiile legii, conform tabelelor privind corelarea puterii tractorului și combinei cu suprafața exploatației agricole, conform anexei nr.4 la prezentul Regulament, iar pentru diverse mașini și utilaje agricole solicitantul trebuie să dețină cel puțin 5 ha teren agricol și tractor cu capacitatea energetică necesară pentru agregatarea acestuia, cu excepția tehnicii agricole destinate fermelor zootehnice.

Analizând actele și materialele dosarului prin prisma criticilor invocate în cererea de apel, Colegiul judiciar constată că instanța de fond a dat o interpretare eronată prevederilor material-legale și a depășit limitele competenței de contencios administrativ, pronunțându-se în mod nejustificat asupra unor chestiuni ce excedează obiectului acțiunii.

Sub aspectul cadrului normativ incident, instanța reține că activitatea Agenției de Intervenție și Plăți pentru Agricultură (AIPA) este guvernată de Hotărârea Guvernului nr. 20 din 18.01.2019, care îi conferă competența exclusivă de a gestiona mijloacele Fondului Național de Dezvoltare a Agriculturii și Mediului Rural, de a recepționa, examina și evalua dosarele de subvenționare, precum și de a exercita controale administrative și pe teren prin intermediul serviciilor sale specializate (inclusiv Serviciul antifraudă) în vederea verificării veridicității datelor prezentate de solicitanți.

Totodată, condițiile materiale de eligibilitate sunt reglementate prin Hotărârea Guvernului nr. 455 din 21 iunie 2017, în special prin pct. 7, pct. 37 și pct. 38 subpct. 1) din Regulamentul aprobat, care impun obligația imperativă ca solicitantul sprijinului financiar să dețină legal terenurile agricole necesare (în proprietate, posesie sau folosință pe termen de cel puțin 5 ani) și să anexeze actele doveditoare corespunzătoare sau extrasul din Registrul de evidență a contractelor de arendă/comodat al primăriei.

Verificând legalitatea actului administrativ contestat – și anume a Ordinului nr. 96 din 07.06.2021 privind revocarea parțială a actelor favorabile și a actelor conexe emise de AIPA –, Colegiul reține că Agenția a acționat în strictă conformitate cu atribuțiile sale legale și pe baza circumstanțelor de fapt constatate în mod valabil.

În speță, la 2 aprilie 2019, ÎI „Pagu Nicolae” și GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe” au încheiat un contract de comodat înregistrat la Primăria satului Ciuciuleni sub nr. 71, având ca obiect o livadă de pruni și tehnică agricolă, pe un termen de 5 ani, temei în baza căruia intimatul a obținut inițial includerea în lista beneficiarilor de subvenții pentru achiziționarea de tehnică agricolă (dosar nr. *****).

Cu toate acestea, în urma controlului efectuat de Serviciul antifraudă, s-a constatat că GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe” a înaintat către AIPA o notificare și o declarație de rezoluțiune unilaterală a contractului de comodat, invocând cauzarea de prejudicii și înstrăinarea roadei fără acordul comodantului.

În baza acestor împrejurări, Primăria satului Ciuciuleni a operat radierea contractului din registrul său și a emis nota informativă prin care a confirmat că ÎI „Pagu Nicolae” nu mai deține terenuri agricole înregistrate pe teritoriul localității.

În acest context, instanța subliniază că ***instanța de contencios administrativ investită cu soluționarea acțiunii în anulare împotriva ordinului AIPA nu are competența de a extinde cercetarea judecătorească asupra legalității declarației de rezoluțiune de drept civil intervenite între particulari și nici asupra legalității deciziei administrative de radiere operată de primărie***.

Decizia de radiere din registrul primăriei constituie un act administrativ individual distinct care se bucură de prezumția de legalitate și este executorie în sensul legislației în vigoare, atât

timp cât nu a fost contestată și anulată în cadrul unei proceduri separate de contencios administrativ.

Prin urmare, la momentul emiterii actului defavorabil contestat, ***Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură a constatat în mod corect lipsa documentului obligatoriu de eligibilitate prevăzut de pct. 38 subpct. 1) din Regulamentul aprobat prin HG nr. 455/2017,*** întrucât înscrierile valabile din registrul primăriei lipseau, iar solicitantul nu mai întrunea condițiile legale de deținere a terenului.

Întrucât controlul judecătoresc în prezenta cauză este limitat exclusiv la verificarea legalității ordinului de revocare emis de Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, iar autoritatea publică a probat temeiurile de fapt și de drept care au stat la baza emiterii actului în limitele competenței sale legale prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 20/2019, acțiunea reclamantului se dovedește a fi neîntemeiată.

Pentru a sublinia caracterul definitiv și opozabil al actelor conexe care au stat la baza deciziei Agenției, Colegiul judiciar reține următoarele aspecte esențiale privind necontestarea acestora și accesul la justiție.

Referitor la argumentele invocate de reclamantul ÎI „Pagu Nicolae” cu privire la pretinsa ilegalitate a actelor și a operațiunilor subsecvente care au condus la revocarea subvenției – respectiv declarația unilaterală de rezoluțiune a contractului de comodat și decizia administrativă de radiere a acestuia din registrul primăriei, ***instanța de apel subliniază că aceste chestiuni nu pot fi reevaluate incident sau în afara cadrului procesual adecvat***.

Astfel, decizia de radiere a contractului din Registrul de evidență a contractelor de arendă/comodat de către Primăria satului Ciuciuleni reprezintă un act administrativ individual distinct. Potrivit principiilor fundamentale ale contenciosului administrativ și ale legislației în vigoare, acest act se bucură de prezumția de legalitate și este pe deplin executoriu.

Mai mult, în ceea ce privește raportul de drept civil derivat din contractul de comodat încheiat cu GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe” și efectele juridice ale declarației de rezoluțiune unilaterală, ÎI „Pagu Nicolae” a avut deplina posibilitate legală și materială de a se adresa instanței de drept comun (prin acțiune civilă separată) pentru a contesta valabilitatea rezoluțiunii, a pretinde despăgubiri sau a stabili existența raportului de folosință.

Omiterea sau pasivitatea reclamantului de a acționa în cadrul acelor căi legale de atac nu poate fi suplinită în mod artificial de către instanța de contencios administrativ în cadrul prezentei cauze.

În lipsa desființării sau anulării pe căile legale prevăzute de normele procedurale a actului de radiere emis de primărie și a constatării judecătorești irevocabile a nevalabilității rezoluțiunii civile, aceste elemente rămân valabile și opozabile.

Prin urmare, Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură a operat în strictă conformitate cu realitatea juridică existentă la momentul controlului, constatând lipsa înscrierilor valabile și a îndeplinirii condițiilor obligatorii de eligibilitate.

Din aceste considerente, în temeiul prevederilor procesual-administrative aplicabile, instanța de apel conchide că apelul declarat de Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură

este fondat, motiv pentru care hotărârea primei instanțe urmează a fi casată integral, cu emiterea unei noi decizii de respingere a acțiunii înaintate de ÎI „Pagu Nicolae” ca neîntemeiată.

În conformitate cu prevederile art. 240 alin. (1) lit. c), alin. (3) din Codul administrativ și art. 389-390 din Codul de procedură civilă, Completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru,

D E C I D E :

Se admite apelul declarat de Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură.

Se casează hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediu Centru din 13 decembrie 2024 și se pronunță o decizie nouă prin care, cauza de contencios administrativ intentată de către ÎI „Pagu Nicolae” către Agenția de Intervenție și Plăți pentru Agricultură, terț GȚ „Țurcanu Dumitru Gheorghe” cu privire la anularea actelor administrative individuale și obligarea de a emite act administrativ individual favorabil, *se respinge ca neîntemeiată*.

Decizia este executorie de la emitere, însă poate fi contestată cu recurs la Curtea Supremă de Justiţie.

Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiţie în termen de două luni.

Preşedintele completului,

judecătorul Sîrbu Victoria

Judecătorii Cașcaval Andrei

Bagrin Lucia